

Here are few examples of translation of horror atmosphere backed by the theoretical background.

Source: *The zombies didn't just grab and paw at clothing, They clawed at their victims, dragged Themselves closer, biting through flesh, skin and bone* [7, p. 7].

Translation: *Зомбі не просто хопали і роздирали одяг, Вони впивалися нігтями у свої жертви, підтягувалися ближче, прокушуючи плоть, шкіру і кістки.*

The use of *grab*, *paw*, *clawed*, and *biting through* in the source text emphasizes the violent and aggressive actions of the zombies and translated into Ukrainian as *хопали*, *роздирали*, *прокушуючи плоть*, as well as the words like *flesh* (*плоть*), *skin* (*шкіру*), and *bone* (*кістки*) provide vivid and gruesome details about the victims' injuries that adds up to "reality effect".

Here is another example of maintaining the meaning and atmosphere using translating strategies:

Source: *The outbreak began in New York* [7, p. 2].

Translation: *Спалах епідемії розпочався в Нью-Йорку.*

The translation employs a strategy that adapts the sentence structure to maintain the atmosphere. The use of descriptive language aligns with the source text's intention to evoke fear and unease. The term *outbreak* has been translated as *спалах епідемії*, which maintains the original meaning. This is a typical case of a direct translation and amplification, ensuring clarity and consistency in conveying the epidemic theme.

Thus, the present research has shed light on the complexities of translating dystopian and horror atmospheres from English into Ukrainian. Through a comparative analysis of bilingual examples, it is evident that maintaining the intended atmosphere requires careful consideration of sentence structure and word choice. The translation must adopt strategies that align with the source text's atmosphere while ensuring clarity and cultural relevance in the target language.

References:

1. Bassnett S. *Translation Studies*. London: Routledge, 2014. 208 p.
2. Barthes R. *L'effet de re'el*. *Communications // PERSEE*. 1968. Nr.11. P. 84–89.
3. Carrol N. *The Nature of Horror* // *The Journal of Aesthetics and Art Criticism*. *The American Society for Aesthetics*, 1987. Nr.46. P. 53-58.
4. Mona B. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge, 2018. 390 p.
5. María del Carmen Balbuena T. *Aspects of Specialised Translation*. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag, 2016. 204 p.
6. Salomon R.B. *Mazes of the Serpent: An Anatomy of Horror Narrative* // *International Association for the Fantastic in the Arts*. 2006. P. 73-76.
7. Tayell F. *Surviving The Evacuation Book 1: London*. [nd], 2013. URL: <https://www.franktayell.com/#/london/> (дата звернення: 20.01.2023).

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ

Русин Т. М.

гр. змАУП-11

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н., доцент Караневич М. І.

Детективна проза належить до найбільш описаного зі всіх функціональних стилів – художнього. Проте, навряд можна вважати, що він найбільш вивчений, а тому тема дослідження залишається актуальною і сьогодні. Зокрема, на особливу увагу науковців заслуговує перекладацький аспект.

Останнім часом дослідженню детективної прози приділяється велика увага науковців, таких як: Т.О. Бехта [1], Л.В. Кицак [4], Г.М. Кукса [6], А.В. Лещенко [7]. У їхніх роботах описано історію детективу як жанру в світовій літературі, досліджено детектив у сучасній українській літературі, вивчено специфіку детективного дискурсу. Особливості перекладу детективів досліджували такі лінгвісти: Н.М. Валуєва [2], Т.Є. Некряч [8], О.Г. Хан [10]. Зважаючи на затребуваність перекладної детективної літератури на українському ринку, **метою** нашого дослідження є зробити свій вклад у встановлення труднощів перекладу детективних оповідань та виявлення способів їх подолання.

Однією із проблем перекладу детективної прози є співвідношення стилю автора оригіналу та перекладача. Стиль письменника, його художній метод і жанр художнього твору мають велике значення для його перекладу, позаяк переклад покликаний передавати не лише те, що виражає оригінал, а й те, як саме він це виражає. Отже, у перекладі особлива увага має приділятися співвідношенню стилістичних, жанрово-інваріантних і жанрово-змінних компонентів, критеріям стилістичної та жанрової адекватності / неадекватності вихідного тексту і тексту перекладу, визначенню допустимих меж варіативності тексту перекладу. Для перекладача, який виступає посередником між автором оригінального тексту та його іншомовним реципієнтом, визначення стилістичних особливостей оригіналу, художнього методу його автора та жанру першотвору зумовлює вибір перекладацьких рішень і стратегій. Відтак, вихідний текст є носієм певної функції й відповідно вимагає функціонального підходу, за якого важливим є співвідношення усталеного та мінливого в жанрі [3].

Описуючи види перекладу, мовознавець І.В. Корунець послуговується терміном «адекватний переклад» для позначення найвищого рівня передачі прямого або переносного значення слів, сенсу словосполучень і речень, змісту, виразності, образності та прагматичного підтексту уривків або творів мови оригіналу за допомогою наявних засобів мови перекладу [5, с. 11-12]. Вважається, що забезпечити адекватний переклад художнього тексту без використання перекладацьких трансформацій практично неможливо. Зазначимо, що терміном «перекладацькі трансформації» позначають перетворення, за допомогою яких здійснюється перехід від одиниць мови оригіналу до одиниць мови перекладу [9].

Отже, можемо зробити висновок, що для забезпечення адекватного перекладу детективних оповідань необхідно враховувати специфіку жанру першотвору та ідіостиль автора оригіналу. Забезпечити якісний переклад тексту дозволяє використання перекладацьких трансформацій. При цьому слід дотримуватись функціонального підходу і пам'ятати про співвідношення усталеного та мінливого в жанрі.

Література:

1. Бехта Т.О. Фреймове вираження концептів детективного дискурсу // Вісник Сумського державного університету. Філологічні науки. Суми, 2005. №5 (77). С. 28–34.
2. Валуєва Н. М. Жанрово-стилістичні особливості перекладу детективних творів // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія. Одеса, 2021. № 48. С. 72–75
3. Кикоть В. М., Опанасенко Ю.В. Ідіостиль автора в художньому перекладі // Вісник Черкаського університету. Філологічні науки. Черкаси, 2018. №2. С. 22–34 URL: <https://philolog-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3115/3309>
4. Кицак Л. В. Жанр детективу в сучасній українській літературі: дис....канд. філол. наук : 10.01.01. Київ, 2013. 195 с.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : підручник. Вінниця : Нова книга, 2003. 448 с.

6. Кукса Г. М. Історія розвитку та типологія жанру детективу у контексті світової літератури // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Житомир, 2004. № 15. С. 150–154.*

7. Леценко Г. В. Категорія напруженості в англомовному гостросюжетному оповіданні: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Харків, 2018. 457 с.

8. Некряч Т. Є. «Підводні рифи» художнього перекладу: відтворення граматичного роду як складника сюжету // *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Іноземна філологія. Київ, 2015. №1 (48). С. 9–12.*

9. Сіяговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту // *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Філологія. Мовознавство. Кривий Ріг, 2014. Т. 221, № 209. С. 89-93. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/20641/1/1111.pdf>*

10. Хан О. Г. Детектив як тип тексту: перекладознавчий аспект (на матеріалі британського й американського детективів) автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. Херсон, 2011. 20 с.

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ У ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖОДЖО МОЙЄС «СРІБНА ЗАТОКА»

Салій О. О.

гр. АУП-48

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Наук. керівник – к.філол.н, доцент Чумак Г. В.

Переклад художніх творів відіграє важливу роль у комунікації між різними культурами, мовами та людьми. За останнє десятиліття серед українських видавців абсолютний пріоритет мають художні переклади з англійської. У художньому перекладі необхідно не лише адекватно передати зміст, але й зберегти авторський стиль, настрій, емоції першоджерела. Для досягнення цієї мети перекладачі часто використовують лексико-граматичні трансформації, які являються одним із ключових аспектів перекладу художніх творів. Зокрема, лексико-граматичні трансформації допомагають досягти відповідного ефекту у перекладі, дозволяють відтворити авторський стиль, ідіоматику та риторику оригіналу та допомагають наблизити текст перекладу до оригіналу.

Тому, одними із ключових понять у теорії і практиці перекладу є трансформації мовних одиниць, особливо лексичних, граматичних, а також лексико-граматичних.

Згідно з визначенням В. І. Карабана, «перекладацька лексична трансформація – це процес внесення різного роду змін до лексичних елементів мови оригіналу під час перекладу з метою адекватної передачі їхніх семантичних, стилістичних та прагматичних особливостей з урахуванням норм мови перекладу. Лексична трансформація використовується тоді, коли лексичний еквівалент певного слова в мові оригіналу не може бути використаний у перекладі через невідповідність значення або контексту» [1, с. 300].

Врешті, досліджуючи інформаційну адекватність мовних одиниць, які піддаються перекладу, необхідно враховувати не тільки лексико-семантичне значення слів і словосполучень, але і їх граматичні особливості, які значною мірою визначають ступінь правильності перекладеного тексту. Отже, йдеться про граматичні трансформації – зміну структури речення в ході перекладу відповідно до норм мови перекладу, при якому